10.12.2019

Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Pratik Çalışması

OLAY 1: Fenerbahçe-Galatasaray futbol takımlarının Ali Sami Yen stadında oynadıkları müsabakanın ilk yarısı 1-1 sona erer. Şeref Tribününde oturan milletvekili M, maçı yöneten hakemlerden birisi önlerinden geçerken *"ibne hakem, maçı sattınız, şerefsizler"* diye bağırır. Müsabakayı izleyen Kadıköy Cumhuriyet savcısı ertesi gün soruşturma başlatır.

Soru 1: M'ye hangi suç isnat edilebilir?

Soru2: M'nin avukatı müvekkilinin milletvekili olması dolayısıyla yasama sorumsuzluğundan faydalandığını ve kullandığı sözlerden dolayı cezai sorumluluğunun olmadığını ileri sürmüştür. Siz Kadıköy Cumhuriyet savcısı olsaydınız ona ne cevap verirdiniz?

Soru 3: M, hakkında bu suçtan dolayı yakalama işlemi yapılabilir mi?

Soru 4: M, yanında getirdiği silahla hakemi öldürseydi cevabınız değişir miydi?

OLAY 2: Türk futbol takımı Fenerbahçe Spor Kulübü başkanı, Türk vatandaşı T; Şampiyonlar Ligi futbol turnuvasında Portekiz kulübü X ile yapacakları maç öncesinde, X takımının oyuncusu Portekiz vatandaşı P ile Portekiz'de buluşarak, bir miktar para karşılığında maçta gol atmaması konusunda anlaşmışlardır. Sonrasında maç yapılmış ve Fenerbahçe Spor Kulübü, X takımını yenmiş ancak T, futbolcunun parasını vermemiştir. Fenerbahçe kulübü uçakla Türkiye'ye dönmüştür. Portekiz'de, şike suçu ile ilgili olarak P hakkında dava açılmış ve yargılanmasına başlanmıştır.

X takımı futbolcusu Portekiz vatandaşı P, şike anlaşması gereği maçla üzerine düşeni yapmış olmasına rağmen parasını alamamasını gururuna yedirememiş ve T'yi öldürmek amacıyla Portekiz'den kaçarak Türkiye'ye gelmiştir. Transfer görüşmesi yapacağını söyleyerek T'yi ikna eden P, kulüp binasında yanında taşıdığı silah ile T'ye ateş etmiştir. Olay yerine intikal eden polis kuvvetleri, P'yi yakalamışlar ve T de hastaneye kaldırılmış, yaralı olarak kurtulmuştur. Kasten öldürmeye teşebbüs dolayısıyla P'nin yargılanmasına Türk mahkemeleri tarafından başlanmıştır.

NOT: 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 11. maddesinin 1. fıkrası:

"Şike ve teşvik primi

MADDE 11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, *bir yıldan üç yıla* kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

Soru 1- T'nin Portekiz'de işlediği iddia edilen şike suçuyla ilgili olarak, Türkiye'nin yargılama yetkisi var mıdır? Varsa, ceza kanunlarının yer bakımından uygulanmasına hakim olan ilkelerden hangisinin kapsamına girmektedir, açıklayınız.

Soru 2. Portekiz yetkili makamları Türk vatandaşı T'nin, Portekiz'de işlediği şike suçundan dolayı geri verilmesini talep etselerdi cevabınız nasıl olurdu, lütfen açıklayınız.

Soru 3- Portekiz vatandaşı P'nin Türkiye'de işlediği kasten öldürmeye teşebbüs suçu ile ilgili olarak Türkiye'nin yargılama yetkisi var mıdır? Varsa hangi ilke kapsamına girmektedir?

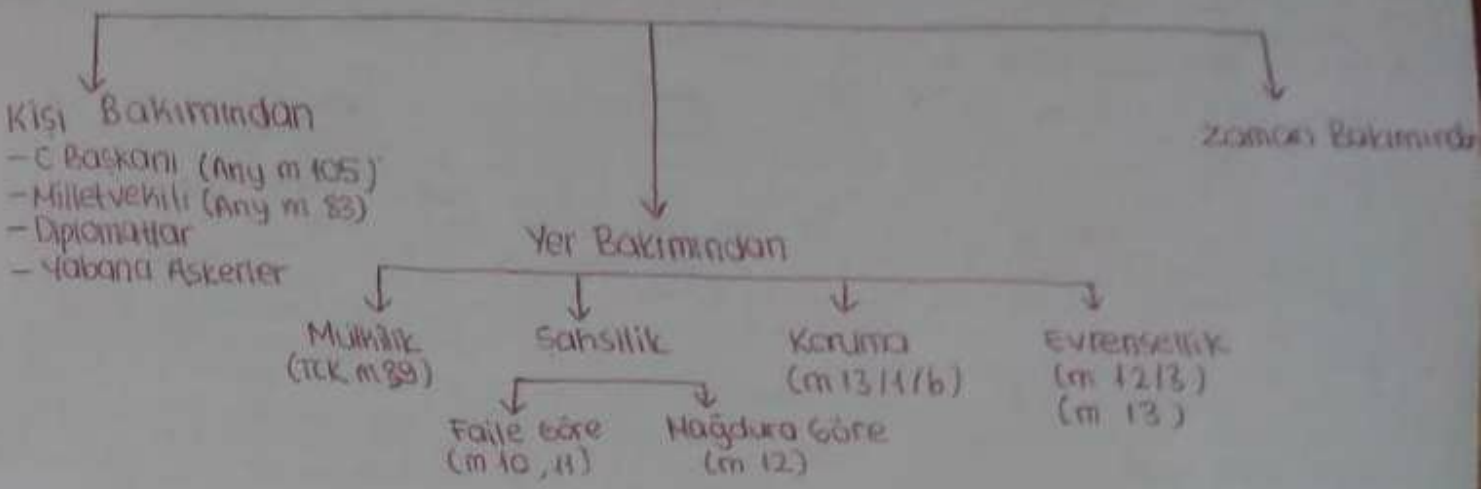
Soru 4- Portekiz vatandaşı P'nin Portekiz'de işlediği ve Portekiz kanunlarına göre de suç olarak kabul edilen şike suçu açısından Portekiz yetkili makamları, hakkında ceza kovuşturması başlatıldığını bu nedenle P'nin kendilerine geri verilmesini talep etmişlerdir. Olayda Portekiz vatandaşı P'nin iade edilebilmesi mümkün müdür?

Soru Soru 5. Portekiz makamları iade talep yazılarında, P'nin şike suçundan dolayı yargılanacağını belirttikten sonra P hakkında daha önce işlediği başka bir suçtan dolayı yargılama yapılabilir mi? Durumu kısaca değerlendiriniz.

Soru 6- Şike ve teşvik primi suçunu düzenleyen kanun maddesinde, ceza olarak hapis ve adli para cezasının birlikte düzenlenmesi soruşturma ve kovuşturma açılmasını engeller mi, açıklayınız.

OLAY 3: Ayşe, Fatma ve Hayriye Almanya'da faaliyet gösteren Postbank'ın Hannover şubesini telefonla arayarak kendilerini hesap sahibi olarak tanıtırlar ve Antalya'da yaşayan Alman vatandaşlarının hesaplarından banka görevlilerini yanıltıp Türkiye'de bulunan banka şubelerine havale yapılmasını sağlayarak banka şubesinden 200.000 Euro çekerler. Olayın ortaya çıkması üzerine Ayşe, Fatma ve Hayriye hakkında Türkiye'de dolandırıcılık suçundan kamu davası açılır. Yargılamayı yapan mahkeme, suçun yurtdışında işlendiğini ve yabancı bankanın şikayeti bulunmadığı gerekçesiyle yargılamanın durmasına karar verir. Mahkemenin kararını değerlendiriniz.

CEZA HUKUKU KURALLARININ UYGULANMASI



Çözüm 1:

Cevap 1: Ceza kanunları mecburilik ilkesi gereği her zaman, her yerde ve herkes için geçerlidir ancak ceza normları hürriyeti tahdit etme özelliğine sahip olduğundan bazı kişiler için bazı yerlerde ve bazı zamanlarda istisnalar açılabilir. Bunlardan ilki kişi bakımından uygulama üzerinde görülecek. TCK'da kişi bakımından uygulama düzenlenmemiştir. Anayasada düzenlenmiştir.

Mvnin işlediği suç bakanettir. Ama sınavda sorulmaz. Kamu görevlisine karşı bu suçun işlenmesinde şikayete bağlı değildir.

Cevap 2: Yasama sorumsuzluğu mvnin yasama faaliyetleri sırasında kullandığı oydan, söylediği sözden ve düşünceden sorumlu olmamasını ifade eder. Bunda suç, ceza veya cmasın cyim yapılmamaktadır. Ancak cezai sorumluluğun dışında bir de hukuki sorumluluk vardır. Geçici değil. Süreklidir. Mvnin sıfatına değil görevine verilmiş bir muafiyettir. Olayımızda bir yasama faaliyeti olmadığından yasama sorumsuzluğu olmayacaktır. Bu sebeple mv hakaret suçundan sorumludur.

Cevap 3: Yasama dokunulmazlığı, cezai anlamda bir koruma sağlar ama geçicidir. Kişi cezalandırılacak, suç, işlediği kabul ediliyor, gerekli yargılama faaliyeti de yapılacak ama yetkilik bittikten sonraya bırakılır. Dokunulmazlık muhakeme şartıdır. Sorumsuzluk muafiyettir. Muhakeme şartı, ceza hukuku yargılamasında bir engel, bir şarttır. Mv tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz. Ve yargılanamaz. Ancak TCK'da tutulamaz diye bir ifade yoktur. Tutulmadan yakalama ve gözaltı anlaşılır. Mutlak görevinin bitmesi beklenir.

Cevap 4: Yasama Dokunulmazlığının 2 istisnası vardır. İlki soruşturulmasına seçimden önce başlanılmış olmak kaydıyla Anayasa mad 14'teki sayılma terse düşen durumlar (TCK md 302 ve devamı) diğeri ise ağır cezayı gerektiren suçüstü hali'dir. Dolayısıyla bu kişi artık dokunulmazlıktan faydalanamaz.

Çözüm 2:

Cevap 1: TCK karma görüşü kabul eder yani netice veya fiil ülke sınırları içinde gerçekleşirse yargılama yetkisi bize aittir. Mutlakilik ilkesini katı bir şekilde uygulamak sıkıntılara sebebiyet verebilir. Bu yüzden 3 farklı ilke geliştirilmiştir. Mutlakilikten sonraki en önemli ilke evrenselliktir. Evrensellik ilkesinde ne fail ne mağdur Türk suç da Türkiye'de meydana geliyor ama suçun önemi ve niteliği nedeniyle yargılama yetkisi Türkiye'dedir. TCK'daki bazı suçlar, Türkiye'ye karşı işlenmiş suçlar, uluslararası anlamda önem taşıyan suçlar veya da işkence, fuhuş, uyuşturucu madde ticareti gibi uluslararası anlamda cezalandırılmasına önem verilen suçlar devlet evrensellik ilkesi gereği yargılama yetkisini kendisinde bulur. Bir diğeri şahsilik ilkesi, ya fail ya mağdur Türk vatandaşıdır. 1 yılın üzerinde hapis cezası ve ülkeye dönmüş olma şartı aranır. Koruma ilkesi, devletin kendisine karşı işlenmiş suçlarda yabancı bir ülkede, yabancı bir vatandaşın işlediği suçta devlet kendisini korumak için kendisinde yargılama yetkisini bulur.

↳Faile göre şahsilik ilkesine göre Türkiye'de yargılanabilir Fail Türk vatandaşı olmalı ve asağı sınırı 1 yılın üzerinde (Türk kanunlarına göre), Türkiye'ye dönmüş ama suçu yabancı bir ülkede işlemiş bu suçtan dolayı yabancı ülkede hukûm verilmemiş ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğinin olması şartıyla cezalandırılır. Non bis idem burada kabul edilir.

Cevap 2: SIDAS, devletlere iade etmeme yetkisi verir. Vatandaşın iade edemezliği 6706 sayılı Kanunda 10 mad ve devamında düzenlenmiştir. Anayasanın 38 maddesinde de vardır. Uluslararası ceza divanında taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler dışında vatandaş suç sebebiyle yabancı ülkeye verilemez. Biz taraf değiliz ancak belki ilerde olunuz diye böyle bir ayrıntı bizde de var. 6706 sayılı kanunda bağlantılı olarak düzenleme yapılmıştır. Bu kanuna göre yabancı ülkede işlenen bir suç nedeniyle soruşturma başlatılmış, bir yılın üzerinde hapis cezası gerektiren, dört ayın üzerinde bir hapis cezası gerektiren bir suç ise bunun infazını sağlamak amacıyla kişinin iadesi mümkün olabilir. Bizim de imzalamış olduğumuz uluslararası anlaşmalar bunu gerektirir. 6706 sayılı kanunun 11 md. iade edilemeyecek durumları düzenlemiştir. İlki vatandaşlık. Vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye iade edilemez. şahsilik ilkesi buna dayanır. Çifte cezalandırılabilirlik ilkesi iade şartlarından birisidir. En az bir yıllık hapis cezası gerekir her ülkenin mevzuatında da bu böyle. Cezalandıramıyorsam iade etmem.

Cevap 3: Mülkilik ilkesine göre değerlendirilir suçu işleyen kişi ister türk ister yabancı olsun Türkiye sınırları içerisinde işlediyse mülkilik söz konusudur.

Cevap 4: Öncelikle iade şartları var mı yok mu ona bakılır. 1. Yabancı bir ülkede işlenmiş olacak 2. Suçu işleyen kişi yabancı olacak. 3. Fiil her iki ülkenin kanuna göre suç olacak. 4. 1 yılın üzerinde hapis cezası gerektirecek her iki ülkede de. 5. İnfaz aşamasındaysa 4 ayın üzerinde olacak. 6. Soruşturmasına başlanmış olacak. Bu hallerde iadesi mümkündür. Bunun dışında eğer Türkiye'de kovuşturulabiliyorsa vb. iade edilmesine engel bir durum yoksa iki olayımızda böyle bir durum olmadığından iade edilebilir.

Cevap 5: Sadece talep edilen kanuya ilişkin cezalandırma yapılabilir. Bu da ihtisas, hususilik ilkesidir. 6706 sayılı kanunun 10. maddesine 4. fıkra göre burnu anlarız. Kişi serbest bırakılmasına rağmen ilgili ülkede kalmaya devam ederse (45 günlük zaman dilimi) farklı suçlardan da yargılanabilir.

Cevap 6: TCK mad 14 Yaptırım seçimlikse şahsilik ilkesine göre yargılama yapılamaz. Yaptırım kısmı önemli. Bu olayda yaptırımı seçimlik olmadığından (ve bağlayıcı) madde 14 uygulanamaz. Yargılama yetkimiz devam eder. Egemenlik ilkesi gereği yargılama yaparken sadece kendi kanunlarımız doğrultusunda hareket ederiz ancak bir istisnası vardır. Eğer suç yabancı bir ülkede işlenmişse Türkiye yargılama yetkisini kullanarak kendisi yargılıyor ise böyle bir durumda hükmedilecek ceza suçun işlendiği ülkedeki cezadan daha fazla olamaz.

Çözüm 3:

Cevap 1: Evrensellik 13 madde 3. fıkra. Fail de mağdur da yabancı, işlenen suç yabancı bir ülkede ancak fail Türkiye'ye kaçmışsa minimum 3 yıl hapis cezalı suçlar var ise ve sanığı iade edemiyorsak biz yargılarız.

Suç aşağı sınır 1 yıldan az hapis cezası gerektirdiğinde yargılama yapılmazsı zarar görenin veya yabancı hükümetin şikayetine bağlıdır. Şikayet vatandaşın Türkiye'ye girdiğinden 6 ay içinde yapılır. Öncelikle bakmamız gereken mesele suçun nerede işlendiğidir. Şahsiliğe gerek var mı mülkilik yeterli mi ona bakılır. Fiili tam olarak kestiremesek de netiçeden anlayabiliriz. Dolandırıcılık suçu neticeli bir suçtur. Netice zarar sağlamaktır. Zarar bu olayda Türkiye'de sağlanmıştır. Bu olayda mülkilik ilkesi geçerlidir.

ÖRNEK OLAYLAR

OLAY 1- Bir şirkette çalışan A, 25.11.2019 tarihinde gece geç saatlere kadar çalıştıktan sonra, iş çıkışında eve giderken yorgunlukla oturduğu bir bankta, içinde bilgisayar bulunan çantasını unutarak evine gitmiştir. A, kısa bir süre sonra aynı banka gelip baksa da çantasını görememiştir. A'nın şikâyeti üzerine yapılan incelemede, olay günü oradan geçmekte olan B'nin çantayı alıp evine götürdüğü tespit edilmiştir.

Polis tarafından yakalanan B hakkında, 01.12.2019 tarihinde hırsızlık suçundan dolayı ceza soruşturması başlatılmıştır. Yürürlükteki kanunda hırsızlık suçunun cezası "*1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası*" şeklinde düzenlenmiştir. Ancak, B hakkındaki soruşturma devam ederken 17.12.2019 tarihinde yapılan kanun değişikliği ile hırsızlık suçunun cezası "*1 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası*" şeklinde değiştirilmiştir.

Soru 1: B'nin işlediği iddia edilen suçun unsurlarını belirtiniz, olayda gerçekleşip gerçekleşmediğini inceleyiniz.

Soru 2: B'nin işlediği suç ile ilgili hangi kanun uygulanacaktır, açıklayınız.

Soru 3: Şayet B hakkında, olay günü yürürlükte olan kanuna göre cezaya hükmolunmuş olsaydı ve bu ceza infaz edildiği sırada olayda belirtilen kanun değişikliği yapılmış olsaydı cevabınız değişir miydi, açıklayınız.

Soru 4: Olayda, 17.12.2019 tarihinde yapılan kanun değişikliğinde suçun takibi şikâyete bağlı hale getirilseydi ve cezası "*1 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası*" şeklinde düzenlenseydi cevabınız değişir miydi, açıklayınız.

OLAY 2- Ülkede yaşanan şiddet olayları nedeniyle 10 Eylül 2019 tarihinde, 3 ay süreyle olağanüstü hâl ilan edilmiş ve Olağanüstü Hâl Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'a göre "*Bölge valisi veya il valisi tarafından, bu Kanun veya diğer kanunlarla verilen yetkilere dayanılarak alınan tedbirlere aykırı hareket edenler... fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca bir aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.*" Bu kapsamda Olağanüstü Hâl Bölge Valisi tarafından gece 22.00'dan itibaren sabah 06.00'a kadar geçerli olmak üzere, tedbir olarak sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş, bu tedbire uymayanların cezalandırılacağı duyurulmuştur. Buna rağmen A, yasağa uymayarak 05.12.2019 tarihinde saat 23.00'da evinden dışarıya çıkmıştır. A, olay günü yakalanamamış ancak dışarıya çıktığı kameralarla tespit edilmiştir. Yapılan aramalarda A, olağanüstü hâl bittikten sonra 17.12.2019 tarihinde yakalanmış ve hakkında soruşturma başlatılmıştır.

Soru: A'nın avukatı B, müvekkili hakkında soruşturma başlatıldığında fiili suç olarak düzenleyen kanunun yürürlükte olmadığını, yürürlükteki kanuna göre ise fiilin suç olarak düzenlenmediğini; TCK'nın 7. maddesine göre, yürürlükte olan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden ötürü kimseye ceza verilemeyeceğini ileri sürerek müvekkilinin serbest bırakılmasını talep etmiştir. Avukatın talebi yerinde midir, açıklayınız.

Pratik Çözümler

≠Olay I≠

Soru I:

Maddi unsur;

- hareket: taşınır malı alarak. Bu olaydaki hareket TCK m. 140 hırsızlık suçu. Bu olayda hareket icrai bir şekilde gerçekleşmiştir.
- netice: Başkasına ait malı sahibinin rızası dışında alıp kendi mülkiyetine geçirmesi.
- Nedensellik bağı
- Suçun maddi konusu: çanta
- hukuka aykırılık

Manevi unsur; (Genel kast yeterli değil, özel kast gerekli → yararlanma

- kast — Mağdur → A — suçun maddi unsuru
- taksir — Fail → B
- hukuka aykırılık

*Bu olayda suç bütün unsurlarıyla gerçekleşmiş.

Soru II: Adli para cezası daha lehedir!

Örnek olayda ceza seçimlik artırılmış fakat "veya" bağlacı ile adli para cezası getirilmiş

Adli para cezası her türlü lehe.

Soru III: ?

Soru IV: Lehe kanun geçmişe yürür. Lehe kanunun uygulanması gerekir

≠OLAY 2≠

Soru: Süreli kanun!

TCK m. 7 c4: Geçici veya süreli kanunların yürürlükte bulundukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir.

* Süreler bitince, fail daha sonra yakalansa dahi cezalandırılır. Kanunların ciddiye alınması için getirilmiş bir istisna!

Yani, olayda ilerleyebiliriz. (Bu kanun yürürlükteyken işlenen suçlar için)